

มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองแรงงานธุรกิจการประมงทะเล*
LEGAL MEASURES FOR PROTECTING WORKERS
IN MARINE FISHERIES BUSINESSES

เอกรินทร์ ศิริรัตนชัย, สุรทิน เหล่าศรี

Akgarin Siroratnchai, Surathin Laosri

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University

Corresponding Author E-mail: akgarinsiroratnchai@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎี ปัญหาข้อเท็จจริง และแนวทางในการแก้ไขปัญหา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 คน และทำการสนทนากลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 หน่วยงานภาครัฐที่กำหนดนโยบายและออกกฎหมายคุ้มครองแรงงาน กลุ่มที่ 2 ตัวแทนผู้ประกอบการกิจการประมงทะเล กลุ่มที่ 3 แรงงานนอกระบบ (ลูกจ้างประมงทะเล)

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาของแรงงานธุรกิจการประมงทะเลเกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ของแรงงานและเจ้าของเรือไต๋กั้งและลูกจ้างที่ทำงานในเรือ และการว่าจ้างแรงงานลูกจ้างที่ทำงานประมงทะเล และปัญหาสัญญาจ้างแรงงานหรือข้อตกลงในการจ้างแรงงาน ซึ่งการตกลงรับลูกจ้างเข้าทำงานในเรือประมงทะเลมักเป็นการตกลงด้วยวาจา ไม่มีสัญญาจ้างแรงงานหรือข้อตกลงในการทำงานเป็นหนังสือที่ชัดเจนทำให้เกิดข้อโต้แย้งระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง โดยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องของกฎหมายการใช้แรงงานในงานประมงทะเล ควรปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมการให้ความคุ้มครองแก่ลูกจ้าง ควรมีการแก้ไขในเรื่องของการเข้ามาทำงานเป็นลูกจ้างในกิจการประมงทะเล และควรให้มีการทำสัญญาจ้างเพื่อความชัดเจนในการจ้างงานแรงงานในธุรกิจการประมงทะเล

คำสำคัญ: มาตรการทางกฎหมาย; การคุ้มครองแรงงาน; ธุรกิจการประมงทะเล

*Received March 1, 2024; Revised March 12, 2024; Accepted March 21, 2024

Abstract

This research article aimed to study theoretical concepts, the problem of facts, and the approaches to problem-solving, conducted by qualitative research, and used open-ended interviews in in-depth interviewing key informants, participatory observation and focus group discussions with key informants, divided into 3 groups: Group 1: Government agencies that set policies and enacted labor protection laws. Group 2: Representatives of marine fishing business operators. Group 3: Informal sector workers. (Marine fishing employee)

The research results were found that the problem of labor in the marine fishing business arose from the relationship between the boat owners, captains, and employees working on the boats and hiring employees to work in sea fishing, as well as problems with labor contracts or labor agreements. The agreement to hire an employee to work on a sea fishing vessel was usually verbal. There need to be a clear written labor contract or working agreement, which caused disputes between employers and employees. The researcher had a suggestion to amend the law regarding labor use in marine fishing. There should improve and amend additional protection for employees. There should be a correction for those coming to work as employees in the marine fishing business. There should be an employment contract for clarity regarding the employment of workers in the marine fishing business.

Keywords: Legal Measures: Labor Protection; Marine Fisheries Businesses

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียน และกำลังประสบกับปัญหาการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายของแรงงานข้ามชาติ จนส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง โดยเฉพาะในภาคการก่อสร้าง และภาคการประมง ทำให้มีความต้องการแรงงานระดับล่างเป็นจำนวนมาก รัฐบาลไทยจึงต้องใช้นโยบายที่มีความยืดหยุ่นขึ้น โดยอนุญาตให้มีการจ้างแรงงานข้ามชาติจากประเทศที่เป็นสมาชิกประชาคมอาเซียน ได้แก่ ประเทศเมียนมาร์ ประเทศลาว และประเทศกัมพูชา (ปั๋งปอนด์ รักอำนวยกิจ, 2552) อาศัยมติคณะรัฐมนตรีในการยกเว้นกฎหมายสำคัญ 2 ฉบับ คือ

พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 ที่อนุญาตให้มีการจ้างงานสำหรับผู้หลบหนีเข้าเมืองที่ผิดกฎหมาย จากทั้ง 3 ประเทศ โดยในปัจจุบันมีแรงงานจำนวนที่เพิ่มขึ้นจากเดิมอย่างต่อเนื่อง และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นในทุก ๆ ปี ทำให้แรงงานส่วนใหญ่แล้วนั้นจะมาจากแรงงานข้ามชาติ โดยสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้กลุ่มคนต่างชาติต่างเข้ามาทำงานในประเทศไทย คือ ความแตกต่างทางด้านเศรษฐกิจ โดยประเทศไทยมีค่าตอบแทนที่สูงกว่าโดยค่าตอบแทนจากการทำงาน สวัสดิการด้านแรงงาน การขาดแคลนแรงงาน ลักษณะทางภูมิประเทศที่มีความสะดวก และประกอบกับ ความยากจน การหลบหนีภัยสงคราม การอพยพข้ามถิ่นฐานเข้ามาทำงาน

นอกจากนี้ในประเทศไทยในการประกอบธุรกิจการประมงทะเล ซึ่งเป็นการประกอบกิจการที่มีความพัฒนาและมีการเจริญเติบโตเป็นอย่างมาก และสามารถสร้างรายได้ให้กับประชาชนผู้ประกอบการในธุรกิจการประมงเป็นอย่างดี ทำให้ในการประกอบธุรกิจการประมงทะเลจำเป็นต้องอาศัยแรงงาน กล่าวได้ว่า แรงงานเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการประกอบธุรกิจประมงทะเล และเป็นปัจจัยที่สำคัญในการประกอบกิจการที่ต้องการแรงงาน ซึ่งแรงงานเป็นต้นทุนในการผลิตประการหนึ่ง และในปัจจุบันกิจการประมงทะเลเป็นกิจการที่มีความพัฒนากิจการอุตสาหกรรมซึ่งมีเรือขนาดใหญ่เพื่อออกหาปลาและมีห้องเย็นไว้สำหรับการเก็บสัตว์น้ำในเรือและพบว่ามีลูกจ้างประจำเรือเป็นจำนวนมาก และนายจ้างในกิจการประมงทะเลนี้ควรมีความรับผิดชอบต่อลูกจ้างในกิจการประมงทะเล เช่นเดียวกับลูกจ้างในกิจการอุตสาหกรรมภาคอื่น ๆ ทำให้นายจ้างเป็นผู้ประกอบการซึ่งมีอำนาจในการต่อรองที่สูงกว่าได้กำหนดข้อตกลงซึ่งเป็นสภาพของการจ้างอย่างเอารัดเอาเปรียบลูกจ้าง หรืออาจจะไม่มีการกำหนดไว้เลยก็ได้ทำให้ลูกจ้างไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายที่ควรจะเป็น จึงเป็นความไม่เสมอภาคในการคุ้มครองตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน และอีกหนึ่งอย่างที่มีความสำคัญต่อลูกจ้างในกิจการประมงทะเลนี้ได้แก่เรื่องของความปลอดภัย สภาพแวดล้อมในการทำงานเพราะตามสภาพความเป็นจริงแล้วสภาพการทำงานของลูกจ้างนั้น เป็นการทำงานซึ่งจะต้องทำงานในเรือในขณะที่ออกทะเลเป็นเวลานาน ๆ พื้นที่ในการทำงานจึงเป็นพื้นที่ลูกจ้างในเรือประมงทะเลต้องอยู่กันอย่างแออัด สภาพแวดล้อมในการทำงานก็ไม่ดีเพราะเป็นสภาพที่บังคับให้ต้องทำงาน สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องสิทธิและหน้าที่ระหว่างนายจ้างและลูกจ้างที่ได้กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการจ้างแรงงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2562) แต่เนื่องจากจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้ความคุ้มครองแรงงานของประเทศไทย ได้แก่ พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2562) ไม่ได้ให้ความคุ้มครองสำหรับลูกจ้างที่ทำงานในกิจการประมงทะเลได้อย่างครอบคลุมตาม

มาตรฐานขั้นต่ำในการจ้างแรงงาน กล่าวคือ ตามมาตรา 22 ว่า “งานเกษตรกรรม งาน ประมงทะเล งานบรรทุก หรืองานขนถ่ายสินค้า เรือเดินทะเล งานที่รับไปทำที่บ้าน งาน ขนส่ง และงานอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาจะกำหนดในกฎกระทรวงให้มีการ ค้ำครองแรงงานกรณีต่าง ๆ แตกต่างไปจากพระราชบัญญัตินี้ได้” แห่งพระราชบัญญัติ ค้ำครองแรงงาน พ.ศ. 2541 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2562) ได้ออกกฎกระทรวงค้ำครอง แรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2565 ซึ่งเป็นกฎหมายค้ำครองแรงงานที่บัญญัติถึงสิทธิ และหน้าที่ระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง โดยกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการจ้าง การใช้ แรงงาน และการจัดสถานที่และอุปกรณ์ในการทำงาน เพื่อให้ผู้ทำงานมีสุขภาพอนามัยดี มี ความปลอดภัยในชีวิตร่างกาย และได้รับค่าตอบแทนตามสมควร ซึ่งกฎหมายที่ให้ความ ความคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล ให้อำนาจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและ สวัสดิการสังคมในการออกกฎกระทรวงได้ ซึ่งเป็นข้อยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติค้ำครองแรงงาน พ.ศ. 2541 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2562) มาตรา 22 ซึ่งยัง ไม่สามารถครอบคลุมถึงสาระเนื้อหาที่ควรจะเป็นในหลายเรื่องตามข้อเท็จจริงดังที่กล่าว เช่น เรื่องการควบคุม การจัดให้มีข้อบังคับในการทำงาน การพักงาน และในเรื่องค่าชดเชย ในกรณีเลิกจ้าง เป็นต้น ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญในการค้ำครองแรงงาน แต่กฎกระทรวง มิได้มีการให้ความคุ้มครองถึงจึงเป็นเรื่องที่นายจ้างและลูกจ้างจะต้องไปตกลงกันเอง จึง เป็นช่องว่างของกฎหมายจากที่กล่าวมามีประเด็นปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

ปัญหาความสัมพันธ์ของการจ้างแรงงาน กล่าวได้ว่า ความสัมพันธ์ของการจ้าง แรงงาน เจ้าของเรือ ไต้ก๋งและลูกจ้างที่ทำงานในเรือ ในการว่าจ้างแรงงานลูกจ้างที่ทำงาน ประมงทะเล เจ้าของเรือจะเป็นผู้ประกอบการและจะเป็นผู้ที่ตกลงรับลูกจ้างเข้าทำงาน ด้วยตนเอง แต่มอบหมายให้ไต้ก๋งเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการหาปลา ควบคุมคนงาน ในเรือประมงรวมทั้งเป็นผู้รับลูกจ้างเข้าทำงานในตำแหน่งหน้าที่ต่าง ๆ และกำหนดค่าจ้าง และจ่ายค่าจ้างที่ได้รับจากเจ้าของเรือหรือเจ้าของกิจการไปจ่ายให้กับลูกจ้างอีกทอดหนึ่ง เมื่อเกิดปัญหาโต้แย้งกันในเรื่องสิทธิผลประโยชน์ตอบแทนในการทำงานทางเจ้าของเรือจะ อ้างว่าการประกอบกิจการเป็นไปในลักษณะเหมางานให้กับไต้ก๋งหรือเป็นการประกอบ ธุรกิจลักษณะหุ้นส่วน คือเจ้าของเรือจะเป็นผู้ลงทุนออกค่าใช้จ่ายในการจับปลา คนงาน และลูกเรือเป็นหุ้นส่วนประเภทที่ลงแรงงาน จึงทำให้มีปัญหาเป็นคดีขึ้นศาลแรงงานอยู่ บ่อยครั้ง ปัญหาสัญญาจ้างแรงงานหรือข้อตกลงในการจ้างแรงงาน การตกลงรับลูกจ้างเข้า ทำงานในเรือประมงทะเลมักเป็นการตกลงด้วยวาจา ไม่มีสัญญาจ้างแรงงานหรือข้อตกลง ในการทำงานเป็นหนังสือไว้ต่อกัน ทำให้เมื่อเกิดข้อโต้แย้งระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง เช่น กรณีที่ลูกเรือประมงเบี้ยว เมื่อรับค่าจ้างล่วงหน้าแล้วหนีกลับไปลงเรือลำอื่น แต่นายจ้างเอง กลับไม่มีเอกสาร จึงทำให้เกิดปัญหาการใช้แรงงานบ่อยครั้ง เพราะส่วนใหญ่การจ้างแรงงาน

ลูกเรือชาวพม่ามักตกลงกันด้วยวาจาไม่มีสัญญาว่าจ้างเป็นหลักฐาน หากมีการโกงแรงงานกันจะไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าฝ่ายใดเป็นผู้โกงแรงงานหรือฝ่ายใดโกงค่าแรงงาน นอกจากนี้ปัญหาด้านเวลาทำงาน เวลาพัก และวันหยุด ไม่เป็นไปตามสัญญาจ้างแรงงาน หรือข้อตกลงในการจ้างแรงงาน เนื่องจากการทำงานในเรือประมงทะเลเมื่อเรือออกจากฝั่งทะเลไปแล้วลูกจ้างจะทำงานและพักอยู่ในเรือจึงทำให้ลูกจ้างทำงานในลักษณะทำงานไม่หยุดพักและไม่มีกำหนดเวลา ชั่วโมง เวลาพัก วันหยุดที่ไม่แน่นอนตายตัวเหมือนดังเช่นการทำงานในสถานประกอบการหรือโรงงานอุตสาหกรรม ปัญหาเหล่านี้จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ลูกจ้างเกิดอาการเครียดและเบื่อหน่าย และไม่กลับมาทำงานในกิจการประมงอีก ปัญหาจากข้อกฎหมาย กล่าวคือ กฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2565 ไม่ได้มีการกำหนดข้อบังคับหรือข้อกำหนดสภาพบังคับในการทำงานของแรงงานประมงไว้อย่างชัดเจน ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาการละเมิดสิทธิระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง ปัญหาความปลอดภัยของลูกจ้างในการทำงาน หรืออาจเกิดกรณีที่ลูกจ้างขัดคำสั่งอันชอบด้วยกฎหมายของนายจ้างได้ และปัญหาเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการแก่ลูกจ้างในงานประมงทะเลกฎหมายที่ให้นายจ้างเป็นผู้จัดสวัสดิการคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเลของประเทศไทยนั้น ยังไม่มีข้อบัญญัติที่กำหนดในเรื่องของข้อบังคับ เช่น การแต่งกาย การจัดที่นอนพักผ่อนให้เป็นสัดส่วน อีกทั้งยังไม่ได้กำหนดถึงการจัดสวัสดิการให้กับลูกจ้างเมื่อไม่ได้ปฏิบัติงานบนเรือเช่นที่พักอาศัย

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ถึงแง่มุมของการคุ้มครองแรงงานในงานประมงตามกฎหมายไทย ซึ่งกล่าวได้ว่าอนุสัญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศมีความสำคัญในการวางมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศ โดยถือว่าเป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่รัฐภาคีจะต้องให้แก่คนงานในรัฐ โดยมาตรฐานของแรงงานระหว่างประเทศมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมความยุติธรรมทางสังคม การรับรองและเคารพสิทธิมนุษยชน การสนับสนุนให้เกิดความเป็นธรรมในการใช้แรงงาน และการใช้แรงงานชาวประมง นอกจากนี้ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบกับมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศขององค์การระหว่างประเทศ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาถึงข้อบกพร่องของกฎหมายการคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเลของไทย เพื่อหามาตรการแก้ไขเพิ่มเติมในบทบัญญัติของกฎหมายคุ้มครองแรงงานนอกระบบในงานประมงทะเลไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองแรงงานธุรกิจการประมงทะเล
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาจากข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมายมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองแรงงานธุรกิจการประมงทะเล

3. เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาข้อกฎหมายมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองแรงงานธุรกิจการประมงทะเล

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่แนวทางในการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ จึงได้กำหนดระเบียบวิธีการวิจัย

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบไปด้วยผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม จำนวน 20 คน ซึ่งมีประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองแรงงานในธุรกิจประมงทะเล ประกอบไปด้วย

กลุ่มที่ 1 สัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐในการกำหนดนโยบาย ออกกฎหมาย ที่ควบคุมกำกับดูแลแรงงานประมงทะเล และผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 5 คน

กลุ่มที่ 2 ตัวแทนผู้ประกอบการกิจการประมงทะเล จำนวน 10 คน

กลุ่มที่ 3 แรงงานนอกระบบ (ลูกจ้างประมงทะเล) จำนวน 5 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ปลายเปิดในการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สังเกตแบบมีส่วนร่วม และทำการสนทนากลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นหน่วยงานราชการ และผู้ประกอบการ เพื่อต้องการทราบข้อมูล ความคิดเห็น รวมทั้งกระบวนการข้อเสนอแนะ และมุมมองต่าง ๆ ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในประเด็นที่เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองแรงงานธุรกิจการประมงทะเล โดยมีแบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 3 ชุด ประกอบไปด้วย ชู

ชุดที่ 1 สำหรับใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกกับหน่วยงานภาครัฐในการกำหนดนโยบาย กฎหมาย และการกำกับดูแลแรงงานในธุรกิจประมงทะเล

ชุดที่ 2 สำหรับใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกกับตัวแทนผู้ประกอบการในธุรกิจการประมงทะเล

ชุดที่ 3 สำหรับใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกกับแรงงานในธุรกิจการประมงทะเล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์และบันทึกการสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) อย่างละเอียด จนกระทั่งครบถ้วน จากนั้นผู้วิจัยจึงนำประเด็นหลัก

นำมาพิจารณาแบ่งออกเป็นข้อมูลที่เป็นประเด็นย่อย และหัวข้อย่อย พร้อมตรวจสอบความถูกต้องของผลการศึกษาที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยการตีความเพื่อสร้างข้อสรุปของข้อมูลในประเด็นต่าง ๆ แล้วนำเสนอผลการวิจัยด้วยการเขียนแบบพรรณนา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการถอดเทปบันทึกคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญแต่ละราย เพื่อตรวจสอบข้อมูลที่ไม่ชัดเจนหรือขาดหายเพื่อประโยชน์ในการไปศึกษาเพิ่มเติมในการทำการสัมภาษณ์ในครั้งต่อไป ผู้วิจัยจึงทำการถอดเทปแบบคำต่อคำ แล้วตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยการฟังเทปบันทึกเสียงซ้ำ จากนั้นผู้ทำการวิจัยจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปสัมภาษณ์ในประเด็นสำคัญต่าง ๆ

ผลการวิจัย

1. มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองแรงงานธุรกิจการประมงทะเล พบว่าการคุ้มครองแรงงานมีความสำคัญที่รัฐจะต้องเข้าไปดูแล และให้ความคุ้มครองแรงงาน โดยมีหลักการทั่วไปในการคุ้มครองแรงงาน (Labor Protection) หมายถึง การกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำ (Minimum Standards) ในการใช้แรงงาน นอกจากนี้แล้วยังหมายถึงการให้ความคุ้มครองด้านสวัสดิการด้านแรงงาน เพราะคำว่าสวัสดิการด้านแรงงานนั้นไม่ควรหมายถึงเฉพาะสวัสดิการของแรงงานในระบบ ที่จะได้รับความคุ้มครอง แต่ควรพิจารณาถึงการได้รับความคุ้มครองแรงงานและสวัสดิการด้านแรงงานนอกระบบด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ใช้แรงงานได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายแรงงานให้เท่าเทียมเสมือนกับแรงงานในระบบ และให้มีความกินดีอยู่ดี มีความมั่นคงในชีวิต และมีความสุขในการดำรงชีพของตนเองและครอบครัว ซึ่งการที่ก่อให้เกิดการคุ้มครองแรงงาน จึงเป็นการพัฒนาไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่ ซึ่งจะเกิดขึ้นตามความต้องการของมนุษย์ที่มีความต้องการในการสนองตอบต่อการดำรงชีพของตนตามแต่ว่าสังคมนั้นมีความต้องการขั้นพื้นฐานในการดำรงชีพมากน้อยเพียงใด เมื่อมนุษย์ได้รับความตอบสนองของตนเองแล้วนั้นสิ่งที่ตามมาคือความต้องการความมั่นคงที่จะได้รับความตอบสนองในสิ่งดังกล่าวเป็นการถาวรและมั่นคงตลอดระยะเวลาที่ตนยังคงมีชีวิตอยู่ รวมไปถึงหากสิ้นชีวิตแล้วก็จะประสงค์ที่จะให้ความมั่นคงที่ตนได้รับนั้นตกทอดถึงบุคคลในครอบครัวของตนเอง เพราะเมื่อบุคคลในสังคมนั้นมีความมั่นคงในชีวิตย่อมส่งผลให้สังคมนั้นเกิดความสงบสุขและมั่นคงไปด้วย ดังนั้น หลักการนี้ก่อให้เกิดการคุ้มครองแรงงานนอกระบบจึงมีความเกี่ยวข้องกับหลักการความต้องการของมนุษย์ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และความมั่นคงทางสังคม และเป็นส่วนหนึ่งของบ่อเกิดการคุ้มครองและสวัสดิการด้านแรงงาน เนื่องจากค่าแรงหรือค่าสินจ้างที่ผู้ใช้แรงงานได้รับถือเป็นเพียง

ปัจจัยพื้นฐานที่ตอบสนองต่อความต้องการในเบื้องต้นของมนุษย์เท่านั้น แต่หาได้เพียงพอต่อการครองชีพของผู้ใช้แรงงานแต่อย่างใด

2. สภาพปัญหาจากข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย พบว่า มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองแรงงานธุรกิจการประมงทะเล มีประเด็นปัญหาที่สำคัญ 5 ประเด็น ได้แก่ 1. ด้านสภาพการจ้างงาน สภาพการทำงาน ความเป็นอยู่ ปัญหาและอุปสรรคการดำรงชีวิตในระหว่างการปฏิบัติงานในเรือประมงทะเล 2. ด้านการคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเลของประเทศไทย 3. ด้านการคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเลตามมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศ 4. ด้านการศึกษากฎหมายที่ให้ความคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเลของต่างประเทศ และ 5. ด้านการศึกษาในสาระสำคัญของพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ซึ่งสรุปได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคการดำรงชีวิตในระหว่างการปฏิบัติงานในเรือประมง ถึงแม้รัฐบาลจะมีนโยบายผ่อนผันให้แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายเข้ามาทำงานในอาชีพนี้ตลอดมา ตั้งแต่ระยะเริ่มต้นสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน เพราะเหตุผลจำเป็นทางด้านเศรษฐกิจที่ไม่อาจปล่อยให้ธุรกิจหลักของประเทศในด้านนี้ขาดแคลนแรงงานลงได้ เนื่องจากจะส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการทำให้ธุรกิจต้องหยุดชะงักเกิดความเสียหายทั้งต่อส่วนตัวและส่วนรวมของประเทศ แต่กระผ่อนผันที่ผ่านมายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรการลักลอบใช้แรงงานต่างด้าวที่ลักลอบเข้ามาทำงานในกิจการประมงทะเลยังคงมีอยู่จำนวนมากทำให้ลูกจ้างชาวประมงต้องออกไปหาปลาไกลจากฝั่งทะเล จากสภาพการทำงานต้องอยู่ในทะเลเป็นระยะเวลานาน ส่งผลให้ลูกจ้างชาวประมงต้องเสี่ยงต่ออันตรายต่าง ๆ เช่น การเสี่ยงต่อภัยธรรมชาติ ภัยจากโจรสลัด การเสี่ยงต่อการถูกจับกุมและรับโทษในต่างแดน ซึ่งการทำงานของลูกจ้างในเรือประมงทะเลแต่ละคนจะมีหน้าที่ความรับผิดชอบแตกต่างกันไปตามตำแหน่งบนเรือประมง ในเรื่องของความสัมพันธ์ของการจ้างแรงงานลูกจ้างเพื่อทำการประมงน้ำลึกมีความสัมพันธ์ของการจ้างแรงงานแบบนายจ้างลูกจ้างช่วงเวลาการทำงานของแรงงานลูกจ้างในกิจการประมงทะเลไม่สามารถกำหนดได้แน่นอน

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาข้อกฎหมายตามมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองแรงงานธุรกิจการประมงทะเล พบว่า แนวทางมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองแรงงานนอกระบบศึกษาเฉพาะกรณีแรงงานในธุรกิจการประมงทะเลของไทยและต่างประเทศที่เหมาะสม เพื่อนำมาปรับใช้กับกฎหมายไทยให้มีประสิทธิภาพทัดเทียมนานาประเทศ โดยการประกอบธุรกิจการประมงทะเลในปัจจุบันนั้นมีการแข่งขันค่อนข้างสูงและมีการแข่งขันกันระหว่างประเทศมากขึ้น ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาคุ้มครองแรงงานในธุรกิจการประมงทะเลให้ควบคู่ไปกับการพัฒนาการประกอบธุรกิจการ

ประมงทะเล เพื่อให้ผู้ใช้แรงงานมีสภาพการทำงานที่มีความมั่นคงในการทำงานมีสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน เป็นแรงงานที่มีคุณภาพที่ผู้ประกอบการประมงทะเลต้องใช้แรงงานเหล่านี้ในการประกอบธุรกิจและแข่งขันกับต่างประเทศ เมื่อเป็นแรงงานที่ดีมีคุณภาพแล้วประเทศไทยก็ไม่ต้องใช้แรงงานต่างด้าวเข้ามาทดแทนแรงงานไทยเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานในงานประมงทะเลได้อย่าง ประเทศไทยก็สามารถแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานในธุรกิจการประมงทะเลได้อย่างถาวร

อภิปรายผลการวิจัย

1. มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองแรงงานธุรกิจการประมงทะเล พบว่าประเทศไทยได้มีกฎหมายที่เป็นการเริ่มต้นในการแก้ไขปัญหาแรงงานในกิจการประมงทะเล คือ ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการคุ้มครองแรงงานในกิจการประมงทะเล ฉบับลงวันที่ 26 สิงหาคม 2535 จนกระทั่งเป็นพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2562) ประกอบกับกฎกระทรวงฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2541) ออกตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2562) เพื่อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการใช้แรงงานในกิจการประมงทะเลเป็นการเฉพาะ เพราะการใช้แรงงานในงานประมงทะเลมีลักษณะที่แตกต่างจากการใช้แรงงานโดยทั่วไป นอกจากนี้แล้วยังมีกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองแรงงานในกิจการประมงทะเล คือ พระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ. 2481 พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2546 กฎข้อบังคับการตรวจเรือไทย พ.ศ. 2528 ระเบียบกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยवादด้วยคนประจำเรือเดินทะเล พ.ศ. 2547 พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2528 สอดคล้องกับงานวิจัยของวิชัย โสสุวรรณจินดา (2561) ได้ศึกษาเรื่อง มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองแรงงานนอกระบบ พบว่า รัฐบาลได้ออกกฎหมายการคุ้มครองแรงงานนอกระบบ 3 กลุ่ม ประกอบด้วย 1. กลุ่มแรงงานรับจ้างในงานเกษตรกรรม 2. กลุ่มลูกจ้างทำงานบ้าน และ 3. กลุ่มแรงงานที่รับงานไปทำที่บ้านแต่ก็ยังไม่เป็นการเพียงพอ เพราะยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาแรงงานนอกระบบได้อย่างจริงจัง และยังมีแรงงานนอกระบบอีกหลายกลุ่มที่ยังไม่มีกฎหมายคุ้มครอง และสอดคล้องกับมงคลราช ศิริสม (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับแรงงานสัญชาติเมียนมาร์ กัมพูชา และลาว ที่อพยพเข้ามาทำงานในประเทศไทย พบว่า ในทุกรัฐบาลในช่วงที่ผ่านมาได้มีการพยายามแก้ไขปัญหาแรงงานสัญชาติเมียนมาร์ กัมพูชา และลาว ที่อพยพเข้ามาทำงานในประเทศไทย โดยใช้มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นเครื่องมือในการป้องกันปราบปราม และควบคุมการดำเนินการตามมาตรการต่าง ๆ โดย

พบว่าปัญหาข้อกฎหมายที่สำคัญที่ยังเป็นปัญหาในการบังคับใช้และขาดความสอดคล้องเชื่อมโยง ดังนั้นจึงมีแนวทางเพื่อการปรับปรุงแก้ไขปัญหาข้อกฎหมายเพื่อให้เกิดความสอดคล้องโดยได้เสนอการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่มีปัญหา อุปสรรคและขาดความสอดคล้องเชื่อมโยงกัน รวมทั้งได้ให้ข้อเสนอแนะในด้านนโยบายและการประชาสัมพันธ์ให้แรงงานสัญชาติเมียนมาร์ กัมพูชา ลาว ในพื้นที่ชายแดนทราบถึงบทลงโทษหากมีการลักลอบเข้ามาทำงานในประเทศไทย

2. สภาพปัญหาจากข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมายมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองแรงงานธุรกิจการประมงทะเล พบว่า ปัญหาที่สำคัญ 5 ประการ คือ 1. สภาพการทำงาน สภาพการทำงาน ความเป็นอยู่ ปัญหาและอุปสรรคการดำรงชีวิตในระหว่างการปฏิบัติงานในเรือประมงทะเล 2. ด้านการคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเลของประเทศไทย 3. ด้านการคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเลตามมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศ 4. ด้านการศึกษากฎหมายที่ให้ความคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเลของต่างประเทศ และ 5. ด้านการศึกษาในสาระสำคัญของพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความจำเป็นทางด้านเศรษฐกิจที่ไม่อาจปล่อยให้ธุรกิจหลักของประเทศในด้านนี้ขาดแคลนแรงงานลงได้ เนื่องจากจะส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการทำให้ธุรกิจต้องหยุดชะงักเกิดความเสียหายทั้งต่อส่วนตัวและส่วนรวมของประเทศ แต่กระพวนพื้นที่ผ่านมายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรการลักลอบใช้แรงงานต่างด้าวที่ลักลอบเข้ามาทำงานในกิจการประมงทะเลยังคงมีอยู่จำนวนมากไม่น้อยและไหลเข้าสู่ระบบอยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของวุฒิชัย บุญถนอม (2565) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหากฎหมายกฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2565 ศึกษากรณีสัญญาจ้างในงานประมงทะเล พบว่า อาชีพประมงมีความยากลำบากและมีความเสี่ยงภัยอันตรายสูง การส่งเสริม คุณภาพชีวิต การจัดสวัสดิการและการให้ความคุ้มครองแรงงานในอาชีพนี้ยังไม่เพียงพอ สภาพการทำงานในช่วงออกทะเลมีลักษณะการทำงานที่ไม่มีกฎเกณฑ์แน่นอน ไม่อาจกำหนดเวลาพักหรือวันหยุดได้ ขึ้นอยู่กับปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้ หรือระยะทางในการหาฝูงปลาแต่ละครั้ง ตลอดเวลาที่ทำงานเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุและเสียชีวิตอันเนื่องมาจากความเหนื่อยล้าจากการทำงานที่ยาวนาน สภาพที่อยู่อาศัยบนเรือและอากาศที่แปรปรวนอยู่ตลอดเวลาเมื่อเจ็บป่วยจากการตรากตรำทำงานหรือเกิดจากอุบัติเหตุก็ทำการรักษาไปตามสภาพ ส่วนค่าจ้างมีทั้งจ่ายเป็นรายเดือนอย่างเดียว หรือเงินรายเดือนรวมกับส่วนแบ่งจากการขายสัตว์น้ำซึ่งก็ไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับภูมิอากาศแหล่งการประมง ปริมาณและราคาสัตว์น้ำที่จับได้ การรับลูกจ้าง เข้าทำงานส่วนใหญ่เป็นการตกลงด้วยวาจาเนื่องจากความรีบเร่งในการหาแรงงานให้เพียงพอในการออกเรือแต่ละเที่ยว นอกจากนี้ยังขาดมาตรการและกลไกจากภาครัฐในการให้ความคุ้มครองสภาพการทำงาน สิทธิประโยชน์

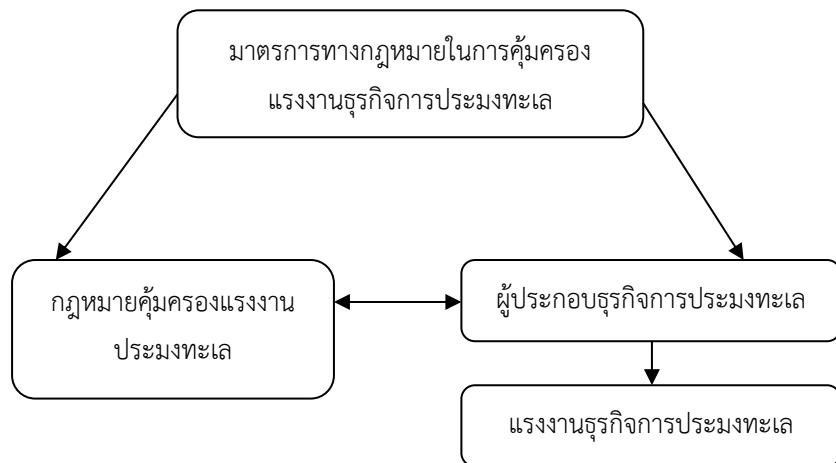
และสวัสดิการต่างๆ ด้วยเหตุนี้ทำให้ลูกจ้างภาค ประมงทะเลขาดหลักประกันและความมั่นคงในการทำงานดังเช่นลูกจ้างทั่วไปตามกฎหมายแรงงาน และการทำงานของแรงงานในงานประมงมีความแตกต่างจากการทำงานของลูกจ้างในงานอื่นทั่วไป เนื่องด้วยงานประมงเป็นการทำงานที่มีความเสี่ยงภัยทางทะเลสูง และมีระยะเวลาการทำงานที่ต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน ไม่อาจนำเอากฎหมายคุ้มครองแรงงานทั่วไปมาใช้บังคับได้ จึงจำเป็นต้องมีการตรากฎหมายพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานในงานประมง พ.ศ. 2562 และการตรากฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2565 ขึ้นมารองรับเป็นการคุ้มครองสิทธิของแรงงานประมงและป้องกันการบังคับใช้แรงงานในงานประมงเป็นการเฉพาะขึ้น

3. แนวทางของกฎหมายของประเทศญี่ปุ่น และสาธารณรัฐสิงคโปร์ เป็นสิทธิของแรงงานข้ามชาติได้รับการรับรองไว้ในกฎหมายระหว่างประเทศหลายฉบับ โดยเฉพาะอนุสัญญาของสหประชาชาติ และองค์การแรงงานระหว่างประเทศ รวมทั้งกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ข้อตกลงระหว่างประเทศเหล่านี้มุ่งเน้นคุ้มครองสิทธิในการเข้าถึงบริการทางสังคม สิทธิในความเสมอภาค และอิสระจากความเป็นทาส และการตกอยู่ในภาวะจำยอม ซึ่งกฎหมายและกฎระเบียบของประเทศไทยที่ใช้บังคับกับแรงงานข้ามชาติมักเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาส่งผลให้เกิดความสับสนในการบังคับใช้ นอกจากนี้ บันทึกลงความตกลงระหว่างประเทศไทยและประเทศต้นทางและกระบวนการพิสูจน์สัญชาติซึ่งใช้บังคับกับการจัดการแรงงานข้ามชาติมีความซับซ้อน ยุ่งยาก และเสียค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง นายจ้างและลูกจ้างจึงพยายามหลีกเลี่ยงกระบวนการเหล่านี้ ทำให้จำนวนของแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น และก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาอีกมากมาย เช่น ปัญหาการค้ามนุษย์ การทารุณกรรม และการใช้แรงงานเด็กและสตรี เป็นต้น ดังนั้น จึงควรมีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในระบบการจัดการแรงงานต่างด้าว และสิทธิต่างๆ ที่แรงงานต่างด้าวในธุรกิจการประมงพึงได้รับ เพื่อให้ผู้ครองสิทธิเหล่านี้เข้าใจและสามารถเรียกร้องสิทธิของตนเองได้อย่างถูกต้อง และสมบูรณ์ ท้ายที่สุด ผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและจัดการแรงงานต่างด้าวควรบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด และลงโทษผู้ฝ่าฝืนกฎระเบียบไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน นายจ้าง และลูกจ้าง ตามบทบัญญัติของกฎหมาย เพื่อให้กฎหมายที่มีอยู่มีการบังคับใช้อย่างสมบูรณ์ และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ ของธุรกิจการประมงทะเล อย่างแท้จริง สอดคล้องกับอาทิตยา โภคสุทธิ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง กฎหมายคุ้มครองแรงงานในงานประมง: ศึกษาความสอดคล้องกับอนุสัญญา องค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 188 ว่าด้วยการทำงานในภาคประมง พบว่า ประเทศไทยมีการบัญญัติกฎหมายคุ้มครองแรงงานในงานประมงไว้โดยเฉพาะ ได้แก่ กฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2557 ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติม โดยกฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล

(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 และต่อมาเมื่อประเทศไทยให้สัตยาบันอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 188 ว่าด้วยการทำงานในภาคประมง ค.ศ. 2007 ก็มีการบัญญัติพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานในงานประมง พ.ศ. 2562 ขึ้นมาใช้บังคับเพื่อเป็นการอนุวัติการตามอนุสัญญาฉบับนี้ โดยมีได้ยกเลิกกฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2557 แต่หลักเกณฑ์ใดที่มีการกำหนดไว้ในกฎกระทรวงฉบับนี้แล้ว จะไม่บัญญัติซ้ำอีกในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานในงานประมง พ.ศ. 2562 ซึ่งกฎหมายคุ้มครองแรงงานในงานประมงของไทยมีบทบัญญัติส่วนใหญ่สอดคล้องกับอนุสัญญาฉบับที่ 188 แต่ก็มีบางประเด็นที่บัญญัติไว้แตกต่างจากอนุสัญญา หรือไม่มีการบัญญัติไว้ในกฎหมายคุ้มครองแรงงานในงานประมงโดยเฉพาะแต่ไปบัญญัติไว้ในกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

องค์ความรู้จากการวิจัย

การวิจัยเรื่อง มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองแรงงานธุรกิจการประมงทะเล พบว่า การคุ้มครองแรงงานมีความสำคัญต่อการคุ้มครองแรงงาน เพราะการรู้จักกฎหมายแรงงานหรือพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน จะช่วยให้ผู้ประกอบการปฏิบัติตามกฎหมายและสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองแรงงานธุรกิจการประมงทะเล เป็นสิ่งที่สำคัญในการใช้กฎหมายเพื่อคุ้มครองแรงงาน ที่มุ่งเน้นในการคุ้มครองแรงงานในธุรกิจการประมงทะเลตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ประกอบกระทรวง (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2541 ที่ให้ความคุ้มครองแก่แรงงานหรือลูกจ้างในธุรกิจการประมงทะเล และเป็น

กฎหมายคุ้มครองแรงงานที่บัญญัติถึงสิทธิและหน้าที่ระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง โดยกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการจ้าง การใช้แรงงาน และการจัดสถานที่และอุปกรณ์ในการทำงาน เพื่อให้แรงงานมีสุขภาพอนามัยที่ดี และมีความปลอดภัยในชีวิตร่างกาย และได้รับค่าตอบแทนตามสมควร รวมถึงความคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล ด้วยการคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล เป็นการคุ้มครองแรงงานและการแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์ และการสนองต่อนโยบายสำคัญและเร่งด่วนของรัฐบาลในการคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ประกอบไปด้วย กระทรวงแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมกันกำหนดนโยบายด้านการส่งเสริมการคุ้มครองแรงงาน ระบบสวัสดิการ และหลักประกันทางสังคม และยกระดับมาตรฐานความปลอดภัย อาชีวอนามัย ในการทำงานให้สอดคล้องกับสถานะทางสังคม เศรษฐกิจ เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาให้เป็นที่ไปเพื่อประโยชน์ของภาครัฐ ผู้ประกอบการ และผู้ใช้แรงงาน ที่จะนำพาประเทศชาติไปสู่ความยั่งยืนต่อไป

2. ควรพัฒนากฎหมายเป็นพระราชบัญญัติเฉพาะ โดยการนำข้อดีของมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศและกฎหมายต่างประเทศมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม เพื่อสร้างกลไกและมาตรการในการควบคุมการจ้าง สภาพการทำงานให้ลูกจ้างมีความเป็นอยู่ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตบนเรือ และกำหนดการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ และสวัสดิการต่าง ๆ ของลูกจ้างลักษณะเดียวกับการประกันสังคม และประโยชน์ทดแทนในกรณีเจ็บป่วยหรือเสียชีวิตอันเกิดจากสภาพการจ้างงานให้เทียบเคียงกับแรงงานในกิจการประเภทอื่นด้วย

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรส่งเสริมการจัดสวัสดิการแรงงานให้แก่ลูกจ้าง ย่อมทำให้ลูกจ้างมีความรัก ความผูกพันต่อนายจ้าง ทำให้ลูกจ้างเกิดขวัญและกำลังใจในการทำงานซึ่งทำให้ผลผลิตของลูกจ้างมีปริมาณสูงขึ้น และคุณภาพสูงขึ้น ในขณะเดียวกันการจัดสวัสดิการแรงงานให้แก่ลูกจ้างยังช่วยเสริมสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างนายจ้างและลูกจ้างช่วยลดปัญหาและข้อขัดแย้งในสถานประกอบการกิจการทำให้การประกอบกิจการของนายจ้างดำเนินไปอย่างราบรื่น

2. ควรมีแนวทางในการแก้ไขปัญหา คือ การตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองแรงงานธุรกิจการประมงทะเล และควรมีมาตรการหรือบทลงโทษนายจ้างที่ชัดเจนและเป็นธรรม หรือลดขอบเขตของการใช้ดุลพินิจของหน่วยงานของรัฐลง หรือจัดให้มีหน่วยงานตรวจสอบเพื่อคานอำนาจในการใช้ดุลพินิจขององค์กรที่รับผิดชอบโดยมีมาตรการลงโทษนายจ้างที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการจ่ายค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้แรงงานประมงทะเลสำหรับผู้หญิง เพื่อหาข้อจำกัดในกฎหมาย ข้อจำกัดในการดำเนินงาน และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการปรับปรุงกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อลดปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการประกอบธุรกิจประมงทะเล

2. ควรศึกษาพื้นที่ในการบังคับใช้กฎหมายว่ามีข้อจำกัดในด้านใด และควรแก้ไขปัญหาดังกล่าวในพื้นที่มากกว่าให้มองวิถีชีวิตในแต่ละพื้นที่นั้น ๆ การวิจัยครั้งต่อไป

3. การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาในลักษณะเดียวกันกับงานวิจัยในครั้งนี้ โดยเปลี่ยนพื้นที่การศึกษาเพื่อนำผลการวิจัยมาวิเคราะห์เปรียบเทียบและพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ในครั้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กมลพร สันทัดสำรวจการณ์ และวรัญญู จินดาพล. (2561). แนวทางการส่งเสริมสวัสดิการแรงงานนอกระบบในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 11(2), 1-13.
- ปิงปอนด์ รักอานวยกิจ. (2552). บทสังเคราะห์นโยบาย ยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการแรงงานกุดันในการนำเข้าแรงงานข้ามชาติของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานแรงงานระหว่างประเทศ ประจำภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก.
- มงคลราช ศิริสม. (2560). มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับแรงงานสัญชาติเมียนมาร์ กัมพูชา และลาว ที่อพยพเข้ามาทำงานในประเทศไทย. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*, 7(2), 78-90.
- วิชัย โสสุวรรณจินดา. (2561). แรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ราชการที่มีประสิทธิภาพของกำลังพล สังกัดกองบัญชาการ กองเรือบรรทุกเฮลิคอปเตอร์ กองเรือยุทธการ. *วารสารเครือข่ายส่งเสริมการวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 1(2), 42-54.

- วุฒิชัย บุญถนอม. (2565). ปัญหากฎหมายกฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2565 ศึกษากรณีสัญญาจ้างในงานประมงทะเล (การค้นคว้าอิสระนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อาทิตยา โภคสุทธิ. (2564). กฎหมายคุ้มครองแรงงานในงานประมง: ศึกษาความสอดคล้องกับอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 188 ว่าด้วยการทำงานในภาคประมง (รายงานการวิจัย). จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.